

PREDNOSTI I NEDOSTACI KRIVIČNOG I PARNIČNOG POSTUPKA U OTKRIVANJU PREVARA U OSIGURANJU I DOKAZIVANJE LAŽNOG ISKAZA VEŠTAKA

Apstrakt

Osiguravajuća društva su često u dilemi da li da podnose krivične prijave ukoliko dođu do dokaza da postoje osnovi sumnje da postoji krivično delo prevara u osiguranju, ili da prevaru dokazuju u parničnom postupku, ukoliko osiguranik podnese tužbu za naknadu štete. Prevare mogu nastati u raznim oblastima osiguranja - životnog i neživotnog osiguranje, osiguranja imovine, poljoprivrede i dr. Međutim, u radu vršimo analizu prevara u vezi sa osiguranjem od auto odgovornosti, tj. u vezi fingiranja saobraćajnih nezgoda, s obzirom da je to dominantno osiguranje u kome postoje najviše slučajeva prevara.

Dilema postoji iz razloga što se u praksi dešava da tužilaštva odbacuju krivične prijave, a ukoliko i podnesu optužni akt, onda krivični postupci traju veoma dugo sa neizvesnim ishodom. Sa druge strane, ukoliko se određeni dokazi ne prikupe u krivičnom postupku, postoji bojazan da se neće moći pribaviti ni u parničnom postupku.

Naime, i pored brojnih dokaza koji se podnose uz krivičnu prijavu, među kojima su svakako i nalazi i mišljenja stalnih sudskih veštaka, po našem mišljenju, tužilaštva olako prelaze preko tih dokaza i odluke o odbacivanju prijava zasnivaju uglavnom na iskazima prijavljenih, koji, po logici stvari negiraju da su učinili prevaru. Takođe, odluke zasnivaju i na osnovu nalaza i mišljenja veštaka koje su angažovali u toku postupka, koja tužilaštva prihvataju u celini bez kritičkog pristupa i bez dovođenja u vezu sa nalazom i mišljenjem koja su dostavila osiguravajuća društva. A sve to su pretpostavke za postupke naknade štete, koji slede posle pravnosnažnog okončanja krivičnih postupaka.

Ključne reči: otkrivanje prevara u osiguranju, dokazivanje, veštačenje, odgovornost veštaka, naknada štete

* Novica Mihajlović, direktor Sektora za sprečavanje i otkrivanje prevara, pranja novca i finansiranja terorizma u Kompaniji „Dunav osiguranje“, Beograd, e-mail: Novica.Mihajlovic@dunav.com

I. Organizacione delovi osiguravajućih društava koja se bave otkrivanjem prevara

Osiguravajuća društva imaju posebne organizacione delove koji se bave otkrivanjem prevara u osiguranju koje su organizovane kao Direkcije, Sektori, Službe, Timovi i sl. Inače, otkrivanje prevara predstavlja kompleksan proces, te zaposleni u tim organizacionim delovima moraju imati multidisciplinarna znanja iz raznih oblasti, iz krivičnog prava, obligacija, saobraćaja, forenzike, veštačenja, informatička znanja i dr.

Podršku u otkrivanju prevara osiguravajućim društvima pruža i Udruženje osiguravača Srbije (UOS) koje ima Komisiju za otkrivanje prevara, u okviru koje osiguravači razmenjuju znanja i iskustva. U UOS-u se nalazi baza podataka o svim isplaćenim štetama iz oblasti obaveznog osiguranja od auto odgovornosti, koje podatke dostavljaju sva osiguravajuća društva. Takođe, nalazi se i aplikacija-sofтвер FROPS, koja na osnovu svih podataka vrši za detekciju prevara, prema zadatim indikatorima. U vezi prikupljanja dokaza radi otkrivanja prevara, ukazujemo da je odredbom člana 176. Zakona o osiguranju propisano je da osiguravajuća društva mogu razmenjivati podatke u cilju otkrivanja prevara osiguranju, tako da se razmenom podataka dolazi do informacija da li je neko vozili ili lice učestvovalo u više saobraćajnih nezgoda, i zatim prijavilo štetu.¹⁾

Prema Zdravku Petroviću prevare u osiguranju spadaju u oblast tzv. „kriminaliteta belog okovratnika“ (white collar crime) tj. kriminaliteta koji vrše poslovni ljudi, javni službenici ili profesionalci individualno ili u okviru privrednih korporacija, kroz svakodnevnu poslovnu delatnost i da pod tim pojmom smatramo svaku radnju činjenja ili nečinjenja koja je sračunata na ostvarenje nezakonite dobiti na teret fondova osiguranja (Ristić i dr., 2003: 245-246). Međutim, najčešće se pojavljuju kod tzv. masovnih osiguranja i to pre svega kod: osiguranja motornih vozila, osiguranja života, osiguranja od požara, osiguranja transporta i osiguranja kredita (Petrović, 2004: 390). Pojavni oblici prevara u osiguranju su različiti, ali svima zajedničko je ugovorena polisa osiguranja. Najbrojnije prevare u osiguranju odnose se na prevare u osiguranju motornih vozila (Dragojlović, 2019: 679).

U praksi se reč „prevara“ olako izgovara. Lica koja nemaju dovoljno znanja i iskustva sa „lakoćom“ zaključuju da se u nekom slučaju radi o prevari. Međutim, prevaru je teško dokazati i zato zaposleni koji rade na otkrivanju prevara, sa dužnom pažnjom pristupaju svakom predmetu, jer „dokazanost prevare“ zavisi od kvaliteta prikupljenih dokaza. Od indicija da postoji prevara, pa do njene „potvrde“ je veoma dug i neizvestan put. Kada kažemo „potvrde“ onda pod tim podrazumevamo da je prevara dokazana u krivičnom ili parničnom postupku. Ili, da osiguranik u mirnom postupku, nakon što mi je predočeno da postoji sumnja na prevaru i da mu neće biti plaćena šteta, odustane od daljeg potraživanja štete. I zato, da bi se dokazala prevara, potrebno je pribaviti kvalitetne dokaze koji će imati dokaznu snagu na Sudu.

Kada su u pitanju fingirane saobraćajne nezgode onda ključnu ulogu imaju materijalni dokazi. Radi se o dokazima koji se ogledaju u kompatibil-

1) Zakon o osiguranju, Službeni glasnik RS br. 139/2014, i 44/2021.

nosti oštećenja na vozilima, zatim, da li ima tragova kočenja i otpalih delova vozila, da li je do sudara došlo pri malim, tj kontrolisanim brzinama i dr. Iz tog razloga su veoma bitno da se izvrši veštačenje u kome će se na nesporan način prikazati sve okolnosti nastanka saobraćajne nezgode i s tim u vezi kompatibilnost oštećenja, EES, kao i brzina pri kojoj je došlo do sudara/kontakta.

U vezi s iznetim, prilikom donošenja odluke o likvidaciji štete, veoma je bitno proceniti da li se radi o prevari ili ne, jer u zavisnosti od toga mogu proisteći razne situacije:

- **Prvo**, ukoliko se neosnovano odbije šteta zbog sumnje na prevaru, onda to može stvoriti reputacioni rizik po osiguravajuće društvo jer „osumnjčeni“ može biti povređen i više se neće osiguravati u tom osiguravajućem društvu, a takođe će i drugim licima govoriti svoje negativno iskustvo.

- **Drugo**, u slučaju neosnovanog odbijanja štete, osiguranik može podneti tužbu, pa će u slučaju pozitivnog ishoda spora po osiguranika, osiguravajuće društvo biti dužno da pored naknade štete, isplati i troškove advokata, veštačenja, sudske takse i dr., tako da će se višestruko uvećati iznos štete.

Iz tog razloga, osiguravajuća društva moraju sa dužnom pažnjom donositi odluke o likvidaciji štete, te u slučaju sumnje da se radi o prevari, doneti pravilnu odluku da li će podnositi krivičnu prijavu, ili će se prevara dokazivati u parničnom postupku.

Praksa osiguravajućih društava u Srbiji je različita kada je u pitanju podnošenje krivične prijave. Međutim, zajedničko je da sva osiguravajuća društva pokušavaju da na svaki način, u mirnom postupku reše predmet.

Ukoliko se osiguravajuća društva odluče za podnošenje krivične prijave, onda se, pored nalaza i mišljenja sačinjenih od angažovanih stranih sudskih veštaka ponose i

- izveštaji i analize sa očitane dijagnostike vozila (CDR Bosh uređaji), koji se svakako analiziraju i u okviru veštačenja

- tahografi, ukoliko se radi o vučnim vozilima,

- dokazi o ranijim oštećenjima vozila,

- dokazi da su učesnici predmetne nezgode i ranije učestvovali u sumnjivim nezgodama

Izjave eventualnih svedoka (jer učesnik nezgode koji je fingirao nezgodu sigurno neće priznati delo)

Takođe, dostavljaju se podaci i informacije sa društvenih mreža iz kojih se vidi da su učesnici nezgode u dobrim prijateljskim odnosima,

Najčešći oblik fingiranih nezgoda se ogleda u tome da je do „kontakta“ (sudara) dva vozila došlo pri kontrolisanim brzinama, od oko 10-20 km/č, u noćnim uslovima, gde nema svedoka. Oštećeno vozilo je uglavnom imalo ranija oštećenja koja su nastala na drugom mestu i u drugo vreme, i upravo na „tom“ delu vozila, navodno dolazi do novih oštećenja. Međutim neretko se dešava da se namerno „blago“ oštećuju i vozila, koja ranije nisu imala oštećenja, posebno ukoliko su strane registarske oznake. Oštećena vozila su po pravilu novijeg godišta, na kojem se nalaze znatna oštećenja, dok se istovremeno neznatna, na vozilu štetniku vide neznatna oštećenja.

Što se tiče zakonske regulative, ukazujemo da je odredbom člana 223A Krivičnog zakonika (KZ)²⁾ propisano krivično delo prevare u osiguranju kojom je definisano da prevaru čini onaj ko u nameri da od društva za osiguranje naplati ugovorenu sumu, uništi, ošteti ili sakrije osiguranu stvar, pa zatim prijavi štetu. Navedena formulacija krivičnog dela je identična i u drugim zemljama regiona (bivše SFRJ), osim u Sloveniji, kojim je između ostalog propisano da delo čini onaj „ko lažno predstavlja štetni događaj“. Dakle, bitni elementi krivičnog dela prevare u osiguranju su namerno uništenje, oštećenje ili sakrivanje stvari i prijava štete. Za postojanje dela nije potrebno dokazivanje dovođenja u zabludu zaposlenih iz osiguravajućih društava, kao što je to bilo regulisano prethodnom odredbom krivičnog dela prevare u osiguranju iz čl. 208A KZ, već je delo svršeno samim podnošenjem prijave. Međutim u toku postupka mora se dokazati odlučna činjenica, a to je namera osiguranika da namerno uništi, ošteti ili sakrije osiguranu stvar. Da li je osiguranik namerno ošteti deo vozila na kome su od ranije postojala oštećenja, (za koja je naplatio štetu), i to pri kontrolisanoj brzini od oko 10-20 km/č, faktičko je pitanje u svakom konkretnom predmetu koje se mora dokazivati. I upravo, kod ovakvih okolnosti, veoma su bitna veštačenja, u kojima se obavezno treba navesti pri kojim brzinama je došlo do nezgode. Ovde ističemo da ni jednim propisom nije regulisana „kontrolisana“ brzina, međutim, po našem mišljenju to je faktička okolnost koja tužilaštva i sudovi moraju uzeti u obzir pri oceni da li je nezgoda fingirana ili ne. Svakako u sklopu sa drugim dokazima. Sa druge strane, veštaci se u nalazima ne smeju izjašnjavati da li je „namerno“ došlo do sudara pri kontrolisanim brzinama, jer je dokazivanje namera učinioca pravno pitanje, u koje veštak ne sme da zadire.

Veoma dobro zakonsko rešenje je propisano u Zakona o spreavanju prevara u vezi sa insceniranim nesrecama USS iz 2025. godine,³⁾ koji je postavljen na zvaničnom sajtu američkog kongresa - „conngress.gov“.

Naime, navedenim Zakonom je propisano da „osoba koja upravlja motornim vozilom i namerno izazove sudar sa komercijalnim motornim vozilom (ili organizuje da druga osoba izazove sudar) podleže novčanoj kazni, zatvorskoj kazni do 20 godina ili oboje. Ako sudar rezultira teškim telesnim povredama ili smrću, zatvorska kazna ne može biti kraća od 20 godina.

Za predmetno krivično delo je propisano da predstavlja federalni zločin, što znači da je nadležan Federalni Biro USS. Iz navedenog proizilazi da je kaznena politika u Americi daleko strožija od kaznene politike u Srbiji za ovo delo (3 godine za osnovni oblik dela).

2) Krivični zakonik, Službeni glasnik RS br. 85/2005, 88/2005, 107/2005, 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014, 94/2016, 35/2019 i 94/2024.

3) <https://www.congress.gov/bill/119th-congress/house-bill/2662>, Zakon o sprečavanju prevara u vezi sa insceniranim nesrećama USS iz 2025. godine od 04.07.2025.g. - H.R.2662 - Staged Accident Fraud Prevention Act of 2025 119th Congress (2025-2026).

II. Prednosti krivičnog postupka

Prednosti krivičnog postupka su što preventivno deluje na učinioca i druga lica u slučaju podnošenja krivične prijave, sprovođenja istrage i osuđujuće presuda. Posebno ukoliko se takve istrage i presude objave u sredstvima javnog informisanja.

Prednosti su i što se mogu pribaviti dokazi koje ne mogu pribaviti zaposleni u osiguravajućim društvima koje se bave otkrivanjem prevara, a to su:

- Snimke javnih kamera,
- Telefonski saobraćaj između učesnika nezgode, i eventualno saizvršioca ili pomagača
- Informacije o kretanju vozila i lica preko graničnih prelaza,
- Poslovne podatke iz određenih firmi, o poreklu i kretanju robe,
- Dokaze o ranijoj osuđivanosti prijavljenih,
- Sprovođenje posebnih dokaznih radnji i tehnika ukoliko se radi o organizovanoj kriminalnoj grupi

II. 1. Nedostaci krivičnog postupka

Sa druge strane postoje i nedostaci a to su:

- Teško je dokazati umišljaj učinioca,
- Ishod postupka zavisi od iskustva i znanja tužioca i policije koji postupaju po predmetu
- okrivljeni se može iznositi odbranu na način za koji smatra da je najpovoljnijim po njega, ili ne mora iznositi odbranu, tako da je malo verovatno da će prijavljeni, koji je fingirao saobraćajnu nezgodu priznati delo,
- mogu se pojaviti lažni svedoci
- Podnosioci prijave (osiguravajuća društva) ne mogu učestvovati u ispitivanju osumnjičenih protiv kojih su podneli prijave, niti postavljati pitanja, već to radi policija i tužilaštvo
- Tužilaštva uglavnom prihvataju nalaz i mišljenje veštaka koga su oni odredili, bez obzira na kvalitet nalaza,
- U slučaju odbacivanja krivične prijave osiguravajuća društva su u nepovoljnom položaju u parničnom postupku, u slučaju da je podneta tužba za naknadu štete

III. Prednosti parničnog postupka

Što se tiče parničnog postupka, koji je regulisan odredbama Zakona o parničnom postupku (ZPP) ⁴⁾ prednosti su što

- Pravni zastupnici osiguravajućih društava imaju mogućnost da u učesnicima nezgode i eventualno svedocima u parničnom postupku neposredno postavljaju pitanja
- Stranke mogu angažovati stručno lice iz određene oblasti (saobraćajne ili mašinske)

4) Zakon o parničnom postupku, Sl. glasnik RS", br. 72/2011, 49/2013, 74/2013, 55/2014, 87/2018, 18/2020, 10/2023.

- Mogu se iznositi primedbe na nalaz i mišljenje veštaka i neposredno postavljati pitanja veštaku koga je angažovao osiguranik
- Sudovi uglavnom usvajaju predloge da se odredi komisijsko veštačenje.

III. 1. Nedostaci parničnog postupka

- U parničnom postupku se ne mogu pribaviti dokazi koji se mogu pribaviti u krivičnom postupku, (posebne dokazne radnje)
- Uglavnom postupci dugo traju
- Teret dokazivanja je na osiguravajućem društvu.

IV. Etički kodeks sudskih veštaka

Napred smo izneli da su za dokazivanje fingirane saobraćajne nezgode od bitnog značaja materijalni dokazi, tj. kompatibilnost oštećenja na vozilima, koji se analiziraju u okviru saobraćajno tehničkog veštačenja. Nalaz i mišljenje o kompatibilnosti oštećenja daje stalni sudski veštak po nalogu suda ili Tužilaštva ili po zahtevu osiguravajućih društava. Dakle, nalaz i mišljenje veštaka je od bitnog uticaja na dokazivanje postojanje krivičnog dela. Osim fingiranih saobraćajnih nezgoda u praksi se javljaju i „naručeni“ vještaci odnosno „fingirani saobraćajni vještaci“ - počinju da prevladavaju i da budu najcjenjeniji zbog svojih jednostavnih zaključaka i analiza (Lindov, 2016: 172).

Zato ćemo se samo kratko osvrnuti na Etički kodeks sudskih veštaka, koji propisuje sledeće:

- Veštak je lice koje ne sudi i ne presuđuje, niti je u stanju da rešava pravna pitanja, za koja nije ni kvalifikovan.

- Sudski veštak ne može biti odgovoran za dato mišljenje čak i ukoliko se njegov nalaz pobije od strane drugog veštaka ili komisije veštaka u superveštačenju,

- Veštak može biti odgovoran ukoliko se utvrdi da je do tog nalaza došlo namerno ili krajnjom nepažnjom

U praksi se često dešava da osiguranik uz tužbu uglavnom podnosi nalaz i mišljenje veštaka koji je kod istih dokaza, dijametralno suprotan od nalaza i mišljenja veštaka koga je odredilo osiguravajuće društvo. U vezi s iznetim ukazujemo da je krivičnim delom davanje lažnog iskaza iz člana 355. KZ propisano da veštak, koji da lažan iskaz pred sudom, u disciplinskom, prekršajnom ili upravnom postupku ili u drugom zakonom propisanom postupku, kazniće se zatvorom do tri godine.

Ovde se postavlja pitanje kako utvrditi, i koji su kriterijumi za kvalifikaciju lažnog iskaza veštaka, tj lažnog (neistinitog) nalaza.

Prema Kodeksu, to može biti ukoliko se utvrdi da je do tog nalaza došlo namerno ili krajnjom nepažnjom.

Međutim, prema odredbama KZ, ovo delo se može izvršiti samo sa direktnim umišljajem, tako da se može smatrati da je delo učinjeno samo sa namerom, a ne i krajnjom nepažnjom.

U vezi sa napred iznetim ukazujemo da je odredbom člana 124. Zakonika o krivičnom postupku (**Zakonik**)⁵⁾ je propisano da će organ postupka po službenoj dužnosti ili na predlog stranaka narediti da se veštačenje ponovi:

1) ako je nalaz nejasan, nepotpun, pogrešan, u protivrečnosti sam sa sobom ili sa okolnostima o kojima je veštačeno *ili se pojavi sumnja u njegovu istinitost*;

2) ako je mišljenje nejasno ili protivrečno.

Postavlja se logično pitanje šta konkretno predstavlja termin „sumnja u njegovu istinitost“ i kako se primenjuje u praksi. Po našem mišljenju, ukoliko postoji sumnja da je veštak dao nalaz u čiju se istinitost sumnja, onda je to drugim rečima lažan nalaz, i stoga je tužilaštvo, (posebno ukoliko je nalaz dat po njegovom nalogu) u obavezi da pokrene krivični postupak protiv veštaka zbog davanja lažnog iskaza, jer je logičan sled događaja da je davanjem lažnog nalaza i mišljenja imao nameru da pribavi korist (sebi i drugome). I tužilaštvo, umesto da pokrene postupak protiv veštaka u čiju istinitost sumnja, ono određuje novo veštačenje, uvećava troškove postupka, a „osumnjičeni“ veštak prođe nekažnjeno. Ukoliko se pak radi o parničnom postupku, a druga strana posumnja u istinitost nalaza ima mogućnost da podnese krivičnu prijavu. Međutim u praksi se retko daje primedba na nalaz u čiju se „istinitost sumnja“, već se primenjuju odredbe da je mišljenje „nejasno i protivrečno“ i zato se predlažu/određuju nova veštačenja. U vezi utvrđivanja istinitosti nalaza i mišljenja, postoji više dilema i to:

- gde postoji i kako utvrditi razliku između davanja lažnog iskaza (nalaza) i nestručnog veštačenja;

- Da li veštak namerno daje nestručan nalaz kako bi pomogao drugoj strani?

- Da li se može smatrati da je lažan iskaz (nalaz) veštaka ukoliko da mišljenje da se „mogla“ dogoditi saobraćajna nezgoda, a da pri tom ne da nikakvo stručno objašnjenje.

Po našem mišljenju otežano je dokazati krivično delo i ono se može dokazati ili svedocima ili posebnim dokaznim radnjama, ukoliko postoje zakonski uslovi da se takva radnje primene. Jer, da bi se dokazalo da je određeni nalaz neistinit, malo je verovatno da će drugi veštak ili komisija veštaka dati mišljenje da je nalaz „neistinit“.

V. Primeri iz prakse

Kolika je dilema prilikom podnošenja krivične prijave pokazaćemo vam u dva primera:

A). Prvi primer je, gde se nezgoda desila u Čupriji u kojoj su učestvovali vozila Fiat Punto i Toyota. Zbog sumnje u pogledu uzroka i nastanka saobraćajne nezgode Kompanija „Dunav osiguranje“ je donela Odluku o odbijanju zahteva za naknadu štete, i zatim podnela krivičnu prijavu, uz koji je dostavljena analiza stručnih lica iz Kompanije.

5) Zakonik o krivičnom postupku, Službeni glasnik RS, 72/2011,101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013, 55/2014, 35/19.

U toku postupka Osnovno javno tužilaštvo je dalo nalog za veštačenje veštaku mašinske struke.

U okviru nalaza veštak prvo konstatuje: „*da li su oštećenja nastala na vozilima mogla nastati po okolnostima kako osumnjičeni navode u svojim izjavama, uzeti u obzir sve napred navedeno tako da prema međusobnom položaju vozila sa oštećenjima i to putničkog vozila marke FIAT tip PUNTO 1.2, sa težinom 860 kg i putničkog vozila marke TOYOTA tip LEXUX sa težinom 1750 kg*“.

A zatim daje sledeće mišljenje:

„a u sudaru kao i prema oštećenjima na istim se može dogoditi.“

Dakle, veštak je dao mišljenje samo na osnovu težine vozila, a bez ikakve vremensko prostorne analize saobraćajne nezgode.

Osnovno tužilaštvo je prihvatilo takav nalaz i odbacilo krivičnu prijavu. Protiv prvostepenog rešenja podnet je prigovor Višem tužilaštvu, međutim, i ono je odbilo prigovor sa obrazloženjem da prihvata nalaz veštaka kao stručan i merodavan,

Ovde se nameću dva pitanja:

- prvo kakav je kvalitet nalaza i mišljenja, kada veštak daje mišljenje da se nezgoda „mogla dogoditi“ bez ikakve vremensko prostorne analize, tj. da li se može smatrati samo nestručnim nalazom ili možda i lažnim,

- drugo, kakva pristup oceni dokaza imaju tužilaštva kada ovakav nalaz prihvataju kao stručan i merodavan i na osnovu njega odbacuju prijavu.

B). U drugom primeru ukazujemo kolika je dilema priliko donošenja odluke da li će se podneti krivična prijava. Naime, Saobraćajna nezgoda koja se desila u Tutinu, u sred grada u podne. U nezgodi su učestvovali vozila Mercedes i Golf. Vozač Golfa je izjavila da je bila parkirana kada je na nju naletelo vozilo Mercedes koje se kretalo unazad. U vozilu su bili njeno maloletno dete, njena majka i još jedan dečak.

Prikaz vozila br.1.i vozila br.2.i njihov međusobni položaj u odnosu na put i okolinu,gledano sa desne strane u pravcu centra grada,odnosno ispred robne kuće

Oštećenja na Mercedesu

Oštećenja na Golfu

Iz prikazanih fotografija vide se znatna oštećenja na vozilu Golf u predelu poklopca motora (haube), dok se sa druge strane skoro i ne vide nikakva oštećenja, osim dve linije koje su ispod zadnjeg branika. Jednostavnim poređenjem oštećenja na vozilima, može se zaključiti da oštećenja nisu kompatibilna. Iz tog razloga, u postupku likvidacije štete angažovan je stalni sudski veštak saobraćajne struke, koji se izjasnio da oštećenja nisu kompatibilna. Na osnovu tog nalaza i mišljenja doneta je Odluka o odbijanju zahteva za naknadu štete.

U ovom predmetu nismo podnosili krivičnu prijavu jer smo nalaz i mišljenje cenili u sklopu svih dokaza, a to je da se nezgoda desila u toku dana u centru Tutina, te da su prema izjavi vozača vozila Golf, u vozilu bili njeno maloletno dete, njena majka, zatim još jedno maloletno dete, te smo smatrali da se u tim i takvim okolnostima, malo verovatno da se radi o prevari.

Nakon odbijanja zahteva za naknadu štete, osiguranik je podneo tužnu Osnovnom sudu u Tutinu. U toku parničnog postupka, Sud je takođe dao nalog da se izvrši saobraćajno tehničko veštačenje, nakon čega je veštak potvrdio nalaz i mišljenje veštaka kojeg je angažovala Kompanija „Dunav osiguranje“, odnosno dao mišljenje da oštećenja nisu kompatibilna.

Nezadovoljni ovakvim nalazom veštaka, po predlogu tužioca, Sud je dao nalog da se izvrši Komisijско veštačenje o strane Saobraćajnog fakulteta u Beogradu.

Komisija veštaka je izvršila veštačenje i dala nalaz i mišljenje da su oštećenja na vozilima kompatibilna, na osnovu čega je usvojen tužbeni zahtev.

Zaključak

- Prilikom podnošenju krivične prijave, osiguravajuća društva moraju pristupati veoma oprezno, imajući u vidu sve okolnosti predmetnog događaja, kao što su vreme, mesto saobraćajne nezgode, brzina kretanja vozila, kompatibilnost oštećenja na vozilima, ranije poznavanje učesnika nezgode i dr.

- Dokazi moraju biti takvog kvaliteta iz kojih se može zaključiti da se radi o prevari.
- A posle pravnosnažnog okončanja krivičnog postupka za navedeno krivično delo, sledi postupak naknade štete.

Literatura:

Dragojlović, J. (2019) Krivično delo prevare u osiguranju, *Kultura polisa*, god. XVI, br. 38, str. 671-682.

Lindov O. (2016) Fingirani vještaci saobraćajnih nezgoda – nauka, struka, istina i zablude. *Saobraćajne nezgode, Savetovanje sa međunarodnim učešćem - Zbornik radova [Elektronski izvor]* (str.170-180) Zlatibor, 19-21. maj – Beograd.

Petrović, T. (2004), *Prevare u osiguranju života i naknada štete. Akutuelni problem naknade štete i osiguranja*, Budva, str.377-391.

Ristić, Ž., Đoković A. (2013), *Prevare u osiguranju u Republici Srbiji. XII simpozijum Veštačenje saobraćajnih nezgoda i prevare u osiguranju - Zbornik radova* (str.301-317). Divčibare: Univerzitet u Beogradu – Saobraćajni fakultet, Univerzitet u Novom Sadu – fakultet tehničkih nauka, Kriminalističko - policijska akademija u Beogradu, Fakultet za menadžment u saobraćaju i komunikacijama u Beranama, Univerzitet u Crnoj Gori – Mašinski fakultet u Podgorici, Univerzitet u Istočnom Sarajevu – Saobraćajni fakultet u Doboju, Traffic Safety Group d.o.o.

Krivični zakonik, Službeni glasnik RS, br. 85/2005, 88/2005, 107/2005, 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014, 94/2016, 357/2019 i 94/2024.

Zakon o osiguranju, Službeni glasnik RS, br. 139/2014, i 44/2021.

Zakonik o krivičnom postupku, Službeni glasnik RS, 72/2011,101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013, 55/2014, 35/19.

Zakon o parničnom postupku, Sl. glasnik RS", br. 72/2011, 49/2013, 74/2013, 55/2014, 87/2018, 18/2020, 10/2023.

<https://www.congress.gov/bill/119th-congress/house-bill/2662>,

Zakon o sprečavanju prevara u vezi sa insceniranim nesrećama USS iz 2025. godine od 04.07.2025.g. - H.R.2662 - Staged Accident Fraud Prevention Act of 2025 119th Congress (2025-2026).

ADVANTAGES AND DISADVANTAGES OF CRIMINAL AND LITIGATION PROCEDURE IN DETECTING INSURANCE FRAUD AND PROVING FALSE TESTIMONY OF EXPERTS

Abstract:

Insurance companies are often in a dilemma whether to file criminal charges if they find evidence that there are grounds to suspect that there is a criminal act of insurance fraud, or to prove the fraud in civil proceedings, if the insured files a claim for damages. Frauds can occur in various areas of

insurance - life and non-life insurance, property insurance, agriculture, etc. However, in our work we analyze fraud related to auto liability insurance, i.e. regarding the faking of traffic accidents, considering that it is the dominant insurance in which there are the most cases of fraud.

The dilemma exists for the reason that in practice it happens that the prosecutor's offices reject criminal charges, and if they file an indictment, then the criminal proceedings last a very long time with an uncertain outcome. On the other hand, if certain evidence is not collected in criminal proceedings, there is a fear that it will not be possible to obtain it in civil proceedings either.

Namely, despite the numerous evidences that are submitted with the criminal complaint, among which are certainly the findings and opinions of the permanent court experts, in our opinion, the prosecutor's offices pass lightly over that evidence and base their decisions on rejecting the charges mainly on the statements of the accused, who, according to the logic of the matter, deny that they have committed fraud. Also, they base their decisions on the findings and opinions of the experts they hired during the procedure, which the prosecutor's offices accept as a whole without a critical approach and without linking them to the findings and opinions submitted by the insurance companies. And all of these are prerequisites for compensation procedures, which follow after the final conclusion of criminal proceedings.

Key words: *detection of insurance fraud, proof, expert reports, liability of experts, compensation for damages*